

ת"פ 21768/11/10 - פרקליטות מחוז מרכז נגד עסאם חג'אג', סמיח אבו סלימאן, מאהר סמאדה, בלאל חג'אג', ירון צורני- בעניינו, יוסף בוטר- בעניינו

בית משפט השלום ברמלה

ת"פ 21768-11-10 פרקליטות מחוז מרכז נ' חג'אג' ואח'

בפני	כב' השופטת רבקה גלט
המאשימה	
ע"י ב"כ עו"ד לוס	פרקליטות מחוז מרכז
נגד	
הנאשמים	
	1. עסאם חג'אג'
	2. סמיח אבו סלימאן
	3. מאהר סמאדה
	4. בלאל חג'אג'
	5. ירון צורני- בעניינו
	6. יוסף בוטר- בעניינו

ע"י ב"כ עו"ד שפטל

החלטה

עניינה של החלטה זו בטענת הנאשמים 5 ו-6 (להלן: הנאשמים), כי אין לחייבם להשיב לאשמה.

האישום ועיקרי הראיות

כתב האישום ייחס לנאשמים, ביחד עם ארבעה אחרים, עבירות של סחיטה באיומים, לפי סעיף 428 רישא, בצירוף סעיף 29 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק), וכן סחיטה בכוח, לפי סעיף 427 רישא לחוק.

בעניינם של האחרים כבר הסתיים המשפט, לאחר שגובש הסדר טיעון, בגדרו תוקן כתב האישום והומרה העבירה ל-איומים, לפי סעיף 192 לחוק.

לנאשמים מיוחסת על פי עובדות כתב האישום (המתוקן בשלישית), עבירה של סחיטה באיומים.

לנוכח העובדה שפרק העובדות בכתב האישום משתרע על פני כ-4 עמודים תמימים, אינני רואה לנכון להביא כאן את כל פרטי השתלשלות העניינים המתוארת, אלא תמציתם בלבד:

על פי עובדות האישום, הנאשם 5 הינו הבעלים של חב' "תנובת הערבה", והנאשמים 5 ו-6 הם בעלים משותפים בחב' "תנובת הירדן" הפועלת כנותן שירותי מטבע. שניהם העסיקו בשכר קבוע את הנאשמים האחרים, ובעיקר את עיסאם חג'אג (להלן: עיסאם), שהוא הנאשם 1 על פי כתב האישום, בידעם כי הנם "מקורבים ומזוהים" עם משפחת קראג'ה, ובידעם כי עובדה זו עלולה להטיל אימה על אנשים הקשורים עסקית עם שתי החברות ולהניעם לעמוד בהתחייבויות כלפי חברות אלו.

עוד על פי העובדות, מר מרדכי סלוקי שנקלע לקשיים כלכליים, נטל מספר הלוואות מידי "תנובת הירדן" ותמורתן מסר המחאות. בספט' 2010, הסתבר לנאשמים כי אחת המחאות שהופקדה, הוחזרה בשל היעדר כיסוי. עיסאם התקשר אל סלוקי ודרש כי ישיב את מלוא החוב שנצבר, אך סלוקי לא יכול היה להשיבו. לפיכך, ביום 15.9.10 נפגשו הנאשמים ונאשמים 1,2 עם סלוקי במשרדם, ושם איימו עליו כי ישיב את החוב, ועיסאם אמר לו שהוא רוצה את הכסף מיד, אחרת הוא יודע איך לגבות אותו. סלוקי ביקש ארכה, ועיסאם אמר שיחכה לו עד יום 21.9.10 (להלן: האירוע הראשון).

בהמשך, ביום 21.9.10, לאחר שלא הוסדר החוב, הגיעו הנאשמים 4-2 למשרדו של סלוקי ושם איימו עליו וכן תקפו אותו בכך שאחד מהם השליך לעברו מכשיר פלאפון, והאחר היכה אותו בפניו. לאחר שעזבו התקשר סלוקי אל עיסאם, כדי להתאונן על שאירע. האחרים עדכנו את הנאשם 5 בהשתלשלות העניינים (להלן: האירוע השני).

כעבור מספר ימים מסר סלוקי המחאות חדשות כנגד החוב .

מטעם התביעה העיד מר סלוקי.

לעניין האירוע הראשון, העיד כי אכן ביום 15.9.10 התקיימה פגישה, שהגיע אליה בלויית אחר, ג'מאל אבו גאנם. בפגישה, רק עיסאם דיבר איתו. לפי בקשתו ניתנה לו ארכה להסדרת החוב, והוא כיבד זאת.

לעניין האירוע השני, ב"כ התביעה הציג בפניו סרטון מצלמות אבטחה, וביקש שיתאר את הנראה בו. סלוקי תיאר התרחשות שגלשה למריבה במהלכה הושלך פלאפון והיו צעקות, אך הדגיש שהוא מעיד על עניינים שאינם קשורים כלל לנאשמים, שמעולם לא היה לו עמם דין ודברים (אזכיר כי הנאשמים לא נכחו באירוע השני).

בח"נ נחקר סלוקי אודות כל השתלשלות העניינים, ופירט אותה שוב, ועמד על טענתו כי אין לו קשר עם הנאשמים, ואינו יודע "מה הם קשורים בכלל לסיפור הזה".

בצאתו מאולם הדיונים לאחר שסיים עדותו, פנה סלוקי אל הנאשמים ואיחל להם כי יצליחו ויהיו בריאים.

השוטרים שגבו הודעות מן הנאשמים העידו, ובאמצעותם הוגשו מספר הודעות.

עמוד 2

ב"כ הנאשמים חקר ממושכות את גובי ההודעות, בהקשר לעובדה שכל אחד מן הנאשמים נחקר מספר פעמים, אך ההודעות הראשונות נגבו משניהם, שלא תחת אזהרה, זאת למרות שעלה בהן תוכן שעלול להתפרש כבעל משמעות מפלילה.

תשובותיהם של החוקרים סיפקו הסבר מסוים, וכל אחד מהם השיב על פי דרכו וחלקו בחקירה. בעיקרם של דברים התייחסו התשובות לאופן השתלשלות החקירה ולכך שבתחילה, לא ברור היה למשטרה מיהו המעורב העיקרי בעבירה, ומה מידת חלקם של הנאשמים בה. בשלב הראשוני נפל החשד העיקרי דווקא על עיסאם. ואולם, כשהסתבר כי הנאשמים הם בעלי השליטה בחברות וכי האחרים, וביניהם עיסאם, הם עובדים הכפופים להם, נגבתה מכל אחד מהם הודעה תחת אזהרה.

מטעם התביעה הוגשו בהסכמה סרטון המתעד את ההתרחשות באירוע השני (ת/4); פלטים שונים המלמדים אודות פרטי העובדים ב"תנובת הערבה" (ת/6); פלטי שכר של עיסאם; זכ"דים המתעדים אמרות שונות של הנאשמים (ת/8, ת/13, ת/15); תצלומי ההמחאות שמסר סלוקי (ת/16); הודעת אורי בן דור, אשר נשלח מטעם סלוקי לפרוט שקים אצל הנאשמים (ת/17); הודעת יהודית מסוארי, מזכירתו של סלוקי, שנכחה במשרדו בעת קרות האירוע השני (ת/18).

טענות הנאשמים

א. מעדות סלוקי עולה בבירור שהנאשמים לא ביצעו כל עבירה כלפיו, באירוע הראשון. להיפך, למרות שהוא לא עמד בחובת ההגינות להשיב את חובו כלפיהם, ניתנה לו ארכה נוספת. סלוקי גם הכחיש כי הוא אוים באירוע זה.

ב. הנאשמים לא נכחו כלל באירוע השני, ולא הוכח בשום אופן כי היה קשר בינם לבין האחרים שנכחו באירוע, כפי שנכתב בכתב האישום, לא לפני הביקור אצל סלוקי ולא לאחריו.

ג. יש לפסול קבילות הודעות הנאשמים, שנגבו ללא אזהרה כדין, באופן הפוגע בזכויותיהם (ת/5, ת/7, ת/9, ת/12). במיוחד, נטען כי יש לפסול את ההודעות בהן מסרו הנאשמים, לפי תומם, דברים שהתביעה רואה בהם תוכן מפליל, שנמסר ללא אזהרה כאמור.

ד. לא הוכחה התזה המוצגת בכתב האישום ולפיה נשכרו האחרים לשירות הנאשמים, בשל היותם מקורבים ומזוהים עם משפחת קראג'ה, על מנת שישמשו כ"מותג" לשם גביית חובות. בכל מקרה, לא הוכח בשום אופן כי בענייננו פעל מי מהנאשמים כלפי סלוקי, כ"מותג" כאמור.

דין והכרעה

הלכה היא כי על מנת לחייב את הנאשם להשיב על האשמה, די לתביעה בכך שהובאו ראיות דלות וקלושות בלבד (ע"פ 405/80 מד"י נ' שדמי, פד"י ל"ד(2)757; קדמי, על סדר הדין בפלילים, 2009, חלק שני א' עמ' 1444). נקבע כי אין צורך בכך שהתביעה תראה כי הובאו ראיות לעניין כל אחד מפרטי האישום, אלא די בכך שהובאו ראיות ליסודות

המרכזיים שלו (ע"פ 732/76 מד"י נ' כחלון, פד"י ל"ב(1)170). בשלב זה, גם אין בית המשפט בוחן את מהימנות הראיות שהובאו, ואינו בוחן אותן במבחן "הפנימי", כי אם במבחן "חיצוני" כמותי בלבד (בש"פ 825/98 מד"י נ' דחלה נ"ב(1)625).

בע"פ 5105/02 אבו קישק נ' מד"י (21.10.02) נאמר:

נקבע בפסיקה כי די בקיומן של ראיות דלות ובסיסיות, כי משקלן אינו רלוואנטי וכי הראיות אינן מאבדות מערכן הלכאורי גם אם בחומר שהובא בפרשת התביעה קיימות ראיות המחלישות או אף סותרות את הראיות הללו. ראו ע"פ 28/49 זרקא נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד ד 504, בע' 527-523; ע"פ 405/80 מדינת ישראל נ' שדמי, פ"ד לה(2) 757, בע' 760.

בהתאם לאמור, יש לבחון את הראיות שהובאו בענייננו:

א. אין מחלוקת כי הנאשמים הם בעלי החברה "תנובת הירדן" שהלוותה כסף לסלוקי, ויש להניח כי הם היו בעלי העניין בהשבת החוב. גם אין מחלוקת כי שניהם נכחו באירוע הראשון, שמטרתו היתה לדרוש השבת החוב, בין אם בוצעה שם עבירה ובין אם לאו.

ב. אין ספק כי במהלך האירוע השני בוצעו עבירות אלימות כלפי סלוקי, ועניין זה הוכח הן בעדות סלוקי ומזכירתו והן באמצעות הסירטון. כיוון שהנאשמים הם למעשה בעלי החוב, הדעת נותנת כי גם אירוע זה, נועד לקדם את מטרתם בגביית החוב. יחד עם זאת, נטל ההוכחה למעורבותם בעבירה, מונח כמובן על כתפי התביעה.

ג. בהודעתו מיום 3.11.10 (ת/5), אמר הנאשם 5:

"יש לי 10 עובדים כלליים שעובדים אצלי שנים. יש את עיסאם חג'אג' (הנאשם 1) למעשה יש לו תפקיד מפתח בגלל שהשוק בעייתי חייב להחזיק "מותג" (במירכאות) הכוונה הוא למעשה נחשב לצורך העניין ארחי פרחי. למה אני קורא לו מותג, כאשר יקנו ממני סחורה יודעים שהשותף שלי (מבקש לרשום במירכאות) זה עיסאם. ואז לא יהיה לי בעיה של גביה בתשלום. עיסאם חג'אג' עובד בתשלום ומעורב בשתי החברות, תנובת הערבה ותנובת הירדן. מבחינת הקהל, עיסאם שותף. בימינו חייב שיהיה לך מותג בעסק.

ש. האם הכוונה לגב?

ת. אני קורא לזה מותג. יחד מה שהוא עושה בחייו הפרטיים לא מעניין אותי בשום צורה...

ש.ספר על נסיבות הקשר ביניכם

ת. לפני חמש שנים פניתי אליו ואמרתי אני אשלם לך משכורת שאתה תהיה מותג, לא תצטרך לעשות שום דבר. עיסאם הסכים. שילמתי לו כעובד בשכר חודשי בסביבות היום 25 אלף ₪ בתנובת הערבה. תנובת הירדן אם אני לא טועה, עשרת אלפים שקל...

אגב, מי מהם בכלל עיסאם או סמיח או מאהר ממשפחת קראג'ה, תבדוק טוב, אף אחד מהם לא קראג'ה, הם משתמשים בשם קראג'ה כי זה שם מותג, ולכן אני העדפתי לקחת אותם ולא עבריינים יהודים...

ש. מי בכלל אמר לעיסאם לטפל בחוב של סלוקי לתנובת הירדן?

ת. אני זוכר שזה חוב שהתגלגל מספר פעמים. אני או סוסו (הנאשם 6 ר.ג.) אמרנו לעיסאם. אני רוצה להשתמש בעיסאם כמותג ולא פיסית. לא זכור לי שפניתי אליו לצורך שליחת אנשים לסלוקי לגבות את החוב. זה לא הקו שלי...

בהודעתו מיום 5.11.10 (ת/12), אמר הנאשם 5:

ת. המותג בשבילי זה עיסאם בשביל זה הוא מקבל משכורת...

ת. ... עיסאם לא הולך לבד. הפוזה שלו זה שיש אחריו אנשים והם משתמשים בשם קראג'ה...

ד. בהודעתו מיום 3.11.10 (ת/7), נשאל הנאשם 6:

ש. אני אומר לך שמכל הדברים שעולים עד כה בלי הגב החזק של עיסאם אתה לא יכולת בעבר להפעיל את הצ'יינג' וגם היום ללא הגב והביטחון שעיסאם יטפל בכל החייבים, אתה לא יכול להפעיל ולגבות כסף..

ת. אין תגובה.

ש. מדוע אתה לא רוצה להגיב?

ת. אין תגובה...

על פי זכ"ד (ת/8), בהמשך החקירה פנה הנאשם 6 לחוקר וביקש לשוחח עמו כגבר אל גבר, מבלי שיקליד את דבריו, ואמר לו שאם עיסאם לא היה אצלם, חצי מהלקוחות שלהם היו עוקצים אותם ולא עומדים בהחזרי השקים. כששאל אותו החוקר מה זה משנה אם עיסאם שם או אתה, השיב הנאשם כי עיסאם משתמש בשם שלו וככה אין לו בעיות בצ'יינג'.

ה. הנה כי כן, מאמרותיהם של הנאשמים עולה כי אף לפי הודאת פיהם, בחרו להם בדרך מסוימת מאד, הכרוכה בכוחנות רבה, לשם גביית חובות מצד לקוחותיהם. לדברי שניהם, הם שכרו את שירותיו של עיסאם, תוך

תשלום משכורת נדיבה ביותר, והוא אינו נדרש לבצע שום עבודה, אלא אך ורק לשמש עבורם כ"מותג". לדעתי, צירוף אמרותיהם ביחד עם השתלשלות העניינים שהוכחה, מעלים חשד לכך שהנאשמים פעלו לגביית החוב מידי סלוקי, בדרך עבריינית, שכללה הפעלתו של עיסאם, אשר מבחינתם שימש כ"מותג" על מנת להפחיד את סלוקי ולהניעו לסלק את חובו, כדי שלא יאונה לו רע.

1. העובדה שהנאשמים 2-4 הגיעו ל"ביקור" אצל סלוקי, ולפי סברת הנאשמים נעשה הדבר על פי הוראת עיסאם שהיה אחראי לגביית החוב, בצירוף עדות הנאשמים אודות טיב תפקידו של עיסאם בעסק, מהווים ראיה לקשר של הנאשמים לעבירות שבאירוע השני.

2. הראיות האמורות, די בהן על מנת להוות ראיות "דלות וקלושות" הנדרשות כדי לחייב את הנאשמים להשיב לאשמה.

הטענה לפסלות ההודעות

הנאשמים טוענים כי לא ניתן לשקול נגדם את שאמרו בהודעותיהם כמצוטט לעיל, בשל פסול של ממש שנפל בגבייתן, שכן נגבו ללא אזהרה. לדעת הנאשמים, יש מקום לפסול כבר עתה את ההודעות ולהורות על זיכויים כתוצאה מכך.

אינני מקבלת את הטענה, ואלה נימוקיי:

א. טענת הנאשמים לפסלות ההודעות (ת/5,7,9,12), יכולה להיטען מכוח סעיף 12 לפקודת הראיות, שכן היעדר האזהרה בטרם גביית ההודעה, עלול לעלות כדי פגיעה מהותית באוטונומית הרצון של הנחקר (ע"פ 5203/98 חסון נ' מדינת ישראל, פ"ד נו(3) 274). ואולם, על מנת שיוכל בית המשפט לבחון האם אמנם נפגעה אוטונומית הרצון באופן שיצדיק פסילת ההודעה, מן הראוי לשמוע את גרסת הנאשמים עצמם, לעניין מה שאירע בחקירתם. בשלב זה, כשטרם הוחל בשמיעת פרשת ההגנה, לא ניתן להכריע בשאלה זו.

ב. הטענה לפסלות ההודעות יכולה להיטען גם על פי כלל הפסילה הפסיקתי (ע"פ 5121/98 יששכרוב נ' התובע הצבאי הראשי (4.5.06)). למעשה, ניתן לטעון כי הפגם שנפל בהשגת אמרות הנאשמים בענייננו, הוא אף חמור מזה שהתקיים בעניין יששכרוב, שכן בעוד ששם נמנעה מן הנאשם זכות ההיוועצות בעורך דינו המעוגנת בהלכה הפסוקה, הרי בענייננו, נמנעו חוקרי המשטרה מלהזהיר את הנאשמים ובכך הפרו את הוראת החוק המפורשת, בסעיף 28 לחוק המעצרים (ע"פ 10049/08 אבו עזא נ' מד"י (23.8.12)). לצד האמור, יש לברר האם ניתן להכריע בסוגיה זו, בשלב הנוכחי של המשפט.

בפרשת יששכרוב, קבעה כב' הנשיאה (כתוארה אז) בייניש, בהתייחס לפסילת הודעות חשודים:

בהתאם לדוקטרינה האמורה לבית-המשפט שיקול-דעת לפסילת קבילותה של ראייה בפלילים, אם נוכח לדעת כי הראייה הושגה שלא כדין וקבלתה במשפט תיצור פגיעה מהותית בזכותו של הנאשם להליך הוגן שלא בהתאם לגדריה של פיסקת ההגבלה. מדובר בנוסחת איזון עקרונית השואפת להשגת פשרה ראויה בין מכלול הזכויות והאינטרסים הרלוונטיים לשאלת קבילותן של ראיות שהושגו שלא כדין, ובהם: חשיפת האמת העובדתית, הלחימה בעבריינות וכן ההגנה על שלום הציבור ועל זכויות נפגעי העבירה מחד גיסא; אל מול ההגנה על זכויות הנאשם ועל הגינות ההליך הפלילי וטוהרו מאידך גיסא.

נוסחת האיזון האמורה תיושם על-פי שיקול-דעתו של בית-המשפט בהתחשב בנסיבותיו של כל מקרה לגופו ובהתאם לאמות-המידה המנחות עליהן עמדנו. אמות-מידה אלה נוגעות לאופיה ולחומריתה של אי החוקיות שהיתה כרוכה בהשגת הראייה; למידת ההשפעה של אמצעי החקירה הפסול על הראייה שהושגה; וכן לשאלת הנזק מול התועלת החברתיים הכרוכים בפסילתה. הדוקטרינה האמורה תהא כללית ומיושמת על כל סוגי הראיות, לרבות הודאות נאשמים.

דברים דומים נקבעו ברע"פ 10141/09 הנ"ל; ע"פ 1301/06 עזבון המנוח אלזם נ' מד"י (22.6.09); ע"פ 5956/08 אל עוקה נ' מד"י (23.11.11).

בענייננו, משמעות קביעותיו של בית המשפט העליון היא כי לשם הכרעה בגורל ההודעות, יש צורך לערוך בירור בשאלה האם אמנם נפלה אי חוקיות בגבייתן, בהתחשב בעדויות החוקרים לעניין הדרך שבה התפתחה החקירה, ולאור טענתם כי פעלו בתום לב בסברם בתחילה כי החשוד העיקרי בפרשה הוא עיסאם. בשלב שני, אם יסתבר כי אמנם נגועות ההודעות בפסול, עדיין יהא צורך להעמיד את אותו הפסול למול האינטרס הציבורי בחשיפת האמת ואכיפת החוק כלפי הנאשמים, הכל בגדרי נוסחת האיזון הנזכרת.

בפרשת יששכרוב, אמרה כב' השופטת ביניש את הדברים הבאים, לעניין השלב הראוי להעלות בו טענה לפסלות הודעת הנאשם:

אין בדברינו משום מענה מלא למכלול השאלות הכרוכות באימוצה של דוקטרינה כאמור. כך למשל, אין בפסק-דיננו התייחסות לשאלה האם בקשה לפסילת ראייה שהושגה שלא כדין שמורה לנאשם בלבד או שמא גם התביעה יכולה להעלותה; או למשל: על מי הנטל להוכיח את המישור הראייתי הכרוך בבקשה לפסילה כאמור ומהו השלב המתאים להעלותה. שאלות אלה יזכו בוודאי למענה בעתיד - אם בדרך של חקיקה שתהא תואמת להוראותיו של חוק היסוד, ואם בפסיקתו של בית-המשפט בדרך של צעידה זהירה ממקרה למקרה.

בהלכת יששכרוב לא נקבעה הלכה מחייבת בשאלה מהו השלב הנכון להעלות בו טענה לפסלות ההודעות. למיטב ידיעתי, מאז ניתן פסק הדין בפרשה זו, לא נדונה השאלה שוב, בבית המשפט העליון.

לדעתי, הבחינה הנדרשת לצורך הפעלת "נוסחת האיזון" כמפורט על ידי בית המשפט העליון, היא בגדר "מבחן פנימי" של הראיות, שכן אין די בבחינה כמותית של הנאמר בהן, אלא נדרשת בחינת תכנון למול אינטרסים חברתיים שונים כגון זכויות הנאשמים להליך הוגן, חשיפת האמת ואכיפת החוק. על כן, אין בית המשפט יכול להידרש לבחינה זו בשלב שבו נטענת טענה שאין להשיב לאשמה, בטרם הובאו בפניו מכלול הראיות הנוגעות לפרשה, ובשעה שמצווה הוא לערוך "מבחן חיצוני" בלבד של הראיות (בש"פ 825/98 הנ"ל).

לאור זאת, דעתי היא כי בדרך כלל, אין מקום להעלות טעות לפסלות הודעות נאשמים מכוח כלל הפסילה הפסיקתית, בשלב של טענת "אין להשיב לאשמה", אלא מקומה של הטענה בשלב הסיכומים, לאחר שנשלמה הבאת הראיות.

ג. מבלי למעט מכל שנאמר עד כה, יש להעיר כי גם אילו הוריתי על פסילת הודעות הנאשמים, דומה כי יתר הראיות שהוגשו ובפרט הסירטון ועדותה של יהודית מסוארי, בשילוב עם העובדה שהנאשמים הם בעלי חובו של סלוקי, די בהן על מנת לקבוע כי התביעה עמדה בנטל הראיות המינימאלי הנדרש ממנה בשלב זה, ועל כן בכל מקרה, לא היה מקום לקבל את הבקשה.

ד. מצד שני, אני רואה לנכון להעיר בזהירות, כי אין צורך להפריז בחשיבותן של אמרות הנאשמים, שכן באף אחת מהן לא הודה מי מהם בביצוע העבירה של סחיטה באיומים כלפי סלוקי, אלא לכל היותר, יש בהן אמירות כלליות, שצוטטו לעיל. לפיכך, גם אם נדחות לעת עתה הטענות לפסלות ההודעות, אין בכך כדי ללמד במשהו על הפוטנציאל הראייתי הטמון בהן. שאלת ערכן של ההודעות, כמו גם יתר טענות הנאשמים בעניין החללים הראייתיים שנותרו לאחר פרשת התביעה, תיבחן בשלב המתאים.

סיכום

היות שבשלב זה די לה לתביעה בהבאת ראיות דלות ובסיסיות, ואין מוטלת עליה החובה להוכיח את כל פרטי האישום, הרי די במה שהוכח, על מנת לדחות את הטענה שאין להשיב לאשמה.

הטענה נדחת.

המזכירות תשלח את ההחלטה לב"כ הצדדים.

ניתנה היום, כ"ז תמוז תשע"ד, 25 ביולי 2014, בהעדר הצדדים. /